

MISCELLANEA

Al IX-lea workshop al geomorfologilor din Italia, România, Franța, Belgia
Neuvieme rencontre de géomorphologie. Italie – Roumanie - France – Belgique
Aspects Géomorphologiques et Géoarchéologiques des changements climatiques en Europe (Geomorphological and Geo-archeological aspects of climates changes in Europe)
3- 6 juin 2004, Reims, Campus Croix-Rouge.

Al IX -lea workshop italiano-român de geomorfologie, prin includerea și a colegilor geomorfologi din Franța și Belgia, a căpătat o dimensiune internațională, și s-a desfășurat la Reims între 3 și 6 iunie 2004. Simpozionul va fi organizat, prin rotație, de către una din țările participante.

Astfel cea de-a noua întâlnire româno-italiană a devenit prima întâlnire care a reunit oficial geomorfologii din patru țări- Italia, România, Franța, Belgia. Ea a fost organizată de Groupe Français de Géomorphologie GFG, Université de Reims Champagne – Ardenne și de Groupe de Travail Géoarchéologie al AIG.

Comitetul de organizare (Alain Marre - Université de Reims, Eric Fouache - Université de Paris XII, Jean-Michel Carrozza -

Université Louis Pasteur din Strasbourg, Alain Devos- Université de Reims), alături de secretariat (C.Dumenil, O.Lejeune, J.-F.Gennesseau, P.Pannet, A. James) au asigurat o bună desfășurare lucrărilor.

Workshopul a fost înscris sub patronajul asociațiilor geomorfologilor din cele patru țări, fiind înscris totodată sub auspiciile International Association of Geomorphologists (Mario Panizza, Italia, președinte al IAG), bucurându-se și de participarea respectivilor președinți: Francesco Dramis (Italia-AIGeo), Emil Vespremeanu (România- AGR), Eric Fouache (Franța- GFG), Morgan de Dapper (Belgia- BAG).

Cele circa 30 de comunicări (inclusiv postere, vizionate și prezentate unele în plen) au

fost grupate tematic în cinci sesiuni, astfel: *Geomorfologia și ocuparea spațiului de către om; Geomorfologie, Arheologie, Amenajări urbane și riscuri; Geomorfologie, modificări climatice și medii naturale; Geomorfologie și Arheologie I: Geomorfologie și Arheologie II.*

Cercetările în teren au avut loc pe valea Marnei și au vizat probleme de captare, terase, raporturile tectonică – rețea hidrografică etc, precum și vizită la laboratorul subteran de deșeuri radioactive ANDRA. Explicațiile în teren s-au constituit într-o cunoaștere efectivă a reliefului Franței din această regiune, dar și a potențialului aplicativ al cercetării științifice franceze.

Programul a inclus și vizita unor principale

obiective istorice și turistice ale orașului Reims (Catedrala, cave de champagne etc.).

Lucrările sesiunii au pus în evidență legăturile și implicările geomorfologiei cu/și alte științe, necesitatea cercetărilor interdisciplinare asupra mediului, în care relieful se impune cu necesitate, dar mai ales redarea acestora în devenirea lor evolutivo-arheologică și dinamică actuală. Toate acestea reclamă și o viziune prospectivă asupra naturii.

În ansamblu, workshopul de la Reims se înscrie ca o reușită de excepție. Extinderea de la două participării specialiștilor de la două la patru țări s-a dovedit a fi benefică, în folosul cunoașterii științifice, dar și al raporturilor umane.

Florina Grecu

International Workshop on Alpine Geomorphology & Mountain Hazards Workshop internațional de geomorfologie alpină și hazarde montane

Bălea Cascadă — Munții Făgăraș

În cadrul organizării **International Workshop on Alpine Geomorphology & Mountain Hazards**, realizată de către *Universitatea de Vest din Timișoara, Departamentul de Geografie, Asociația Geomorfologilor din România (AGR), respectiv The Carpatho – Balkan Geomorphological Commission (CBGC)* a fost aleasă ca locație reprezentativă de desfășurare, pentru tematica manifestării stațiunea din Munții Făgăraș – Carpații Meridionali, Bălea Cascadă (1234m), situată pe Transfăgărașan, la circa 65 km de Sibiu.

Desfășurat în perioada 23 – 26 Septembrie 2004, programul conferinței împărțit în ateliere de lucru, pe data de 24 septembrie și aplicația de teren pe Valea Glaciară Bălea (25 septembrie), a beneficiat de participarea geomorfologilor atât din România, cât și străini, membrii ai institutelor și universităților europene (Elveția, Germania, Polonia, Ungaria, Cehia și Slovacia, etc).

Programul workshop-urilor a cuprins două sesiuni în funcție de tematicile propuse: *Geomorfologie Alpină*, desfășurată în trei ședințe, și respectiv *Hazarde montane*; conferința a

totalizat un număr de 28 de lucrări, dintre care 10 au adus în discuție problemele și noi metodologii de analiză a hazardelor și fenomenelor de risc în mediul alpin și subalpin; în această secțiune s-a pus accentul pe impactul factorilor și elementelor climatice asupra ecosistemelor montane, dezvoltarea domeniilor schiabile în funcție de suportul geomorfologic, ori pe studii de caz în ceea ce privește comportamentul stratului de zăpadă. Pe de altă parte, în cadrul primei sesiuni, au existat cel puțin două direcții dominante, ce au fost conturate de abordări uzuale în geomorfologia alpină, și anume geomorfologia glaciară și periglaciară; însă, au existat și lucrări cu alte preocupări, legate de evoluția poligenetică a masivelor montane, fiind prezentate modele de evoluție a reliefului; alte subiecte au fost legate de morfodinamica versanților și a depozitelor glaciere și periglaciare, evoluția permafrostului actual sau fosil, modele ale evoluției complexelor glaciere, glacio-nivale, morfologia complexelor alpine și subalpine, tratate atât teoretic cât și ca studii de caz.

Într-o privire generală asupra arealelor de cercetare se poate concluziona faptul că s-a acoperit o zonă extinsă ca suprafață, cuprinzând Munții Carpați, Tatra, Caucaz, însă cu predilecție asupra masivelor înalte din Carpații, în special asupra ramurii Meridionale.

Abordarea acestor subiecte a fost un real succes cu atât mai mult cu cât în investigarea de teren și de laborator s-au folosit metodologiile utilizate în noua abordare geomorfologică ce s-au concretizat prin utilizarea diverselor metodelor de datare, metode pedologice, metode de identificare a ratelor de mișcare, ori SIG; de asemenea au existat preocupări în ceea ce privește elaborarea unei palete de simboluri tematice pentru întocmirea unei hărții geomorfologice unitare a Europei, a cărei elaborare a început cu aria Varșovia, încă din perioada anilor 1970.

În urma colaborărilor internaționale dintre instituții, departamente de profil, dar și institute din alte domenii de cercetare, materializate în echipe mixte, (peste 20% din lucrările expuse au fost create de acest gen de echipe mixte) s-a remarcat valoarea științifică a lucrărilor, fapt din care se poate concluziona necesitatea cercetărilor pe criterii nu numai in-

terdisciplinare cât și multinaționale.

Aplicația de teren, din două variante propuse, a urmat traseul (cu o diferență de nivel de peste 1200 metri) Bălea Cascadă (1234 m) – Circul glaciar Bălea (2040 m) – Șaua Capra – Vârful Vânătoarea lui Buteanu (2507 m) – Circul glaciar Väiuga – Bălea Cascadă, dovedindu-se o foarte bună ocazie de discuții „la fața locului”, de schimburi de informații și opinii asupra evoluției reliefului glaciar și periglaciare, asupra urmelor (microformelor și formelor de relief) ce se pot identifica pe teren și reprezintă indicatori ai fazelor și stadiilor glaciere, asupra diverselor condiții locale de evoluție sau involuție a structurilor periglaciare, dar și asupra altor teme legate fie de intervențiile antropice, fie legate de mediul alpin și subalpin al ariei Bălea; de asemenea, fiind prilejuate și de existența unor areale eșantion de investigare, schimbul de opinii realizat, a fost oportun unor comparații cu situații similare din alte masive montane din Carpați sau din Tatra.

În consecință, acest workshop s-a dovedit a fi o manifestare, nu numai la mare înălțime, dar și de o înaltă ținută științifică, prin bogatul spectru de abordare a problematiceilor legate de geomorfologia alpină.

Andreea Andra

Recenzii

MIHAI IELENICZ, *Geomorfologie*, Editura Universitară, București, 2004, 340 p., 55 figuri, fotografii

Cumulând un volum impresionant de informații cu scheme sintetice, schițe de teren și fotografii, cursul de *Geomorfologie* elaborat de prof. univ. dr. Mihai Ielenicz a apărut ca o necesitate în peisajul publicistic universitar. Într-o abordare modernă, lucrarea este structurată în cinci părți, insitând pe geomorfologia genetică, considerată de autor esențială în pregătirea studenților aflați în primii ani de studiu.

În prima parte sunt expuse problemele teore-

tice ale geomorfologiei la scară globală. Se remarcă modul sintetic în care este structurată informația, începând cu definirea obiectului de analiză, diviziunile și principalele direcții în studiul reliefului, metodologia specifică de investigație. Pentru înțelegerea mecanismelor care impun funcționalitatea sistemelor morfologice, ultimele trei capitole prezintă sursele energetice generatoare de relief, agenții și procesele cu implicare directă în geneza și evoluția geomorfosferei, în concordanță cu legile generale și cele specifice, organizate pe diverse trepte ierarhice.

Partea a doua – Geomorfologie genetică – este și cea mai cuprinzătoare, desfășurând

du-se pe 230 de pagini. După o sumară prezentare a componenței reliefosferei, sunt analizate succesiv principalele categorii de reliefuli ordonate în funcție de importanța și complexitatea agentului și frecvența formelor rezultate la suprafața terestră. Pentru a facilita înțelegerea și însușirea noțiunilor teoretice au fost utilizate numeroase exemple concrete, explicitate prin crochiuri, schițe de hartă, fotografii.

Climatele și individualizarea unor sisteme morfogenetice caracteristice fac subiectul celei de-a treia părți a cursului. Pentru început, autorul prezintă cronologia ideilor care au condus la conturarea concepției morfoclimatice în geomorfologie ca subramură distinctă. În conformitate cu aceasta, se trece de la analiza teoretică, de ansamblu a categoriilor de reliefuli determinate genetic, realizată în capitolele anterioare, la particularizarea fiecărui sistem morfologic în funcție de condițiile regionale și locale, subliniind relațiile de interdependență existente între structura mediului geografic, agenții, procesele și formele de relief rezultate în cadrul fiecărei zone și etaj morfoclimatic.

Partea a patra, foarte succintă, prezintă modul în care formele de relief pot fi grupate în unități teritoriale cu o anumită dezvoltare spațială, în funcție de specificul morfologic, prin două operațiuni distincte: regionalizarea și tipizarea. În vederea realizării unei regionalizări geomorfologice sunt luate în considerare caracteristici precum: omogenitatea, unicitatea, relațiile structurale și funcționale, ierarhizarea. Analiza generalizată a unităților morfologice regionale conduce la stabilirea tipurilor, ca modele sintetice de ordin teoretic, esențiale în cunoașterea și înțelegerea reliefului terestru.

Ultima parte a lucrării grupează sub titlatura „Evoluția generală a reliefului” principalele teorii care explică individualizarea unităților majore de relief dar și modelele evolutive care au avut drept rezultat complexitatea morfologică a regiunilor de uscat. Fără a accentua importanța vreunei teorii, autorul se rezumă la o prezentare obiectivă, cronologică a abordărilor diferite de la autor la autor a

condițiilor de modelare și implicațiilor acestora în morfogeneză, sugerând și tendințele actuale ale preocupărilor în domeniu.

Rezultată în urma unei îndelungate activități de documentare și cercetare geomorfologică de teren, lucrarea surprinde prin modul fericit în care îmbină abordarea teoretică clasică cu maniera personală de analiză a problematicii geomorfologice fundamentale. Nota de originalitate, care impune și caracterul formativ al cursului, constă în formularea, la sfârșitul fiecărui capitol, a unor cerințe specifice, ce permit cititorului evaluarea asimilării conținutului, dar și stabilirea reperelor esențiale în cunoașterea reliefului.

Mihaela Verga

NICOLAE RĂDOANE, *Geomorfologia bazinelor hidrografice mici*, Editura Universității Suceava, 2002, 255 pag., 82 fig., rezumat lb. engleză

Lucrarea *Geomorfologia bazinelor hidrografice mici* este structurată în opt capitole în care se studiază factorii de control, procesele geomorfologice actuale dar acestea sunt privite și ca sursă de aluviuni. Această lucrare se înscrie pe linia cunoașterii proceselor geomorfologice din cadrul unui bazin hidrografic mic. Întreaga lucrare se axează pe interpretarea bazinului hidrografic mic ca un sistem deschis care primește și cedează materie și energie.

Autorul, experimentatul prof.univ.dr.Nicolae Rădoane, a început studierea proceselor geomorfologice actuale odată cu anul 1976, cercetarea realizându-se în contextul în care intervenția antropică a imprimat particularități aparte onora dintre procese, în primul rând celor de albie.

Lucrarea, prin excelență de geomorfologie dinamică, a fost orientată de la început pe realizarea de măsurători amănunțite, pe cunoașterea mecanismului intrinsec al producerii proceselor și legăturilor ce există între factorii de control și procese.

În primul capitol autorul realizează localizarea perimetrului luat în studiu, stadiul actu-

al al cunoașterii bazinelor hidrografice pe plan mondial precum și un argument al proptirilor cercetării. Cel de-al doilea capitol are caracter teoretic, în el autorul abordând concepte moderne în geomorfologie, cum ar fi cele de mărime, frecvență, sezonabilitate și bilanț geomorfologic.

Factorii de control sunt prezentați detaliat în cel de-al treilea capitol (factorii geologic, geomorfologic, climatic, hidrologic, biogeografic și antropic), de asemenea realizându-se ierarhizarea factorilor și legătura dintre aceștia.

Următoarele trei capitole sunt dedicate proceselor geomorfologice actuale (surpări și rostogoliri, crep, alunecări de teren, curgeri de noroi, pseudosolifluxiuni, eroziune în suprafață, eroziune torențială, modelarea albiei, eroziunea chimică). Ca un element de sinteză este realizată harta proceselor geomorfologice actuale.

Un capitol important al lucrării este dedicat bazinelor hidrografice ca surse de aluviuni, abordare care se înscrie pe linia tradiției școlii geomorfologice de la stațiunea Pângărați. În acest capitol este evaluată producția de aluviuni atât prin metode tehnice cât și experimentale.

Lucrarea, o reală contribuție la studiul bazinelor hidrografice mici, prezintă în ansamblu desfășurarea proceselor geomorfologice actuale, mecanismul acestora și legăturile complexe ce există între factorii de control și procese. Autorul a desfășurat o cercetare de tip experimental asupra proceselor de eroziune și transport, a stabilității versanților pentru evaluarea bilanșului denudațional și a identificării tendințelor actuale în dinamica reliefului din aria munților flisului din Carpații Orientali.

Recomandăm lucrarea cu căldură tuturor acelor care studiază bazinele hidrografice, în primul rând dinamica actuală din cadrul acestora.

Bogatul material grafic și cartografic completează o lucrare de referință pentru studiul bazinelor hidrografice mici din România.

Lect.univ.dr. Laura Comănescu

FLORINA GRECU, GIOVANNI PALMENTOLA, *Dynamic geomorphology*, Ed.Tehnică, București, 2003, 392 p., 216 figs., 47 tables.

Florina Grecu of the University of Bucharest (Romania) and Giovanni Palmentola of the University of Bari (Italy) have developed a set of concepts, theories and laws on the structure of processes and forms, the relations between them and their functions.

The author's approach focusses on one basic idea namely slope and channel system dynamics and related to it glacial, coastal and aeolian processes. The work is divided in five parts and sixteen chapters.

Part One – *Fundamentals*, discusses the identity of dynamic geomorphology pointing to the place and role of landforms as dynamics effect (Chapter on *Global theoretical bases – philosophical and physical*), the origin, classification and change of landforms (chapter on *Landforms*). It is basically a discussion of the significance of landform dynamics in time and space in the case of short-term phenomena and of the sudden and long-term manifestation of landform on local, regional and global scale.

Part Two – *Rock and hypergenesis* completes the content of dynamics by a detailed approach to the characteristics of rocks (humidity, porosity, cohesion, angle of internal friction, plasticity, sensitivity, tixotropy, permeability and chemical properties), hypergenetic processes (physical – mechanical, chemical and biotic) and the weathering cover.

Part Three – *Slopes-dominantly gravitational processes* is a synthetic presentation of the fundamental slope processes such as the notion of slope, morphometric and morphographic particularities, classification and functional slope units, evolution of slopes, models and theories on slope dynamics. In the same way the authors deal with sinking-induced movements, movements triggered by piping and down sagging, landslides and slope deposits. All the chapters included in this part of the book pinpoint the interactions between processes and forms, the latter being modi-

fied by the former, and once forms are modified they engender other processes; the relations between them are subsequently reorganised in terms of form size and process intensity against the general background tending towards equilibrium.

Part Four makes a multifactoral analysis of water processes and related forms. Chapter 12—*The morphohydrographic basin—elements of dynamic geomorphology* deserves a special mention for the scientific value of the quantitative analysis model of various-order basins and the development of a complex law of dependences among the variables defining the

drained area (geomorphometric model of drainage, surfaces, perimetres, slopes, etc.) and the multiple correlations.

The last part (author Prof. Palmentola) completes the special dynamics of forms shaped by glacial processes (the Absaroca the French Alps-Chamonix, Canada), coastal processes (Nazara Beach- Portugal) and aeolian processes (Algeria and Libia).

The rich illustration (graphs and maps), the wealth of information, the statistical-mathematical methods used and the authors' approach to the subject confer the work a theoretical and methodological value.

Dr. Maria Sandu